

Pagna ewlenija>Tehid ta' azzjoni legali>Fejn u kif>Il-ligġi ta' llema pajjiż ta' applika?

Kurios šalles įstatymai taikomi?

Litwanja

1 Teisės šaltiniai

1.1 Nacionalinė teisė

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso pirmosios knygos I dalies II skyrius

2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 593/2008 dėl sutartinės prievolės taikytinos teisės (Roma I)

2007 m. liepos 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 864/2007 dėl nesutartinės prievolės taikytinos teisės (Roma II)

2010 m. gruodžio 20 d. Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1259/2010, kuriuo įgyvendinamas tvirtesnis bendradarbiavimas santuokos nutraukimui ir gyvenimui skyrium taikytinos teisės srityje.

1.2 Daugiašalės tarptautinės konvencijos

1961 m. spalio 5 d. Hagos konvencija dėl įstatymų, susijusių su testamentinės valios forma, kolizijos.

1961 m. spalio 5 d. Hagos konvencija dėl valdžios institucijų įgaliojimų ir taikytinos teisės nepilnamečių apsaugos srityje.

1971 m. gegužės 4 d. Hagos konvencija dėl eismo įvykiams taikytinos teisės.

1973 m. spalio 2 d. Hagos konvencija dėl išlaikymo prievolės taikytinos teisės.

1980 m. birželio 19 d. Romoje pateikta pasirašyti Konvencija dėl sutartinės prievolės taikytinos teisės.

1996 m. spalio 19 d. Hagos konvencija dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, pripažinimo, vykdymo ir bendradarbiavimo tėvų pareigų ir vaikų apsaugos priemonių srityje.

2007 m. spalio 30 d. Konvencija dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (naujoji Lugano konvencija).

1.3 Pagrindinės dvišalės konvencijos

Lietuvos Respublikos ir Armėnijos Respublikos sutartis dėl teisinės pagalbos ir teisinių santykių civilinėse, šeimos ir baudžiamosiose bylose.

Lietuvos Respublikos ir Azerbaidžano Respublikos sutartis dėl teisinės pagalbos ir teisinių santykių civilinėse, šeimos ir baudžiamosiose bylose.

Lietuvos Respublikos ir Uzbekistano Respublikos sutartis "Dėl teisinės pagalbos ir teisinių santykių civilinėse, šeimos ir baudžiamosiose bylose".

Lietuvos Respublikos ir Kazachstan Respublikos sutartis "Dėl teisinės pagalbos ir teisinių santykių civilinėse, šeimos ir baudžiamosiose bylose".

Lietuvos Respublikos ir Kazachstan Respublikos sutarties "Dėl teisinės pagalbos ir teisinių santykių civilinėse, šeimos ir baudžiamosiose bylose" protokolais.

Lietuvos Respublikos ir Ukrainos Respublikos sutartis "Dėl teisinės pagalbos ir teisinių santykių civilinėse, šeimos ir baudžiamosiose bylose".

Lietuvos Respublikos ir Moldovos Respublikos sutartis "Dėl teisinės pagalbos ir teisinių santykių civilinėse, šeimos ir baudžiamosiose bylose".

Lietuvos Respublikos ir Lenkijos Respublikos sutartis "Dėl teisinės pagalbos ir teisinių santykių civilinėse, šeimos, darbo ir baudžiamosiose bylose".

Lietuvos Respublikos, Estijos Respublikos ir Latvijos Respublikos sutartis "Dėl teisinės pagalbos ir teisinių santykių".

Lietuvos Respublikos ir Baltarusijos Respublikos sutartis dėl teisinės pagalbos ir teisinių santykių civilinėse, šeimos ir baudžiamosiose bylose.

Lietuvos Respublikos ir Kinijos Liaudies Respublikos sutartis "Dėl teisinės pagalbos civilinėse ir baudžiamosiose bylose".

Lietuvos Respublikos ir Rusijos Federacijos sutartis "Dėl teisinės pagalbos ir teisinių santykių civilinėse, šeimos ir baudžiamosiose bylose".

Lietuvos Respublikos ir Turkijos Respublikos sutartis "Dėl teisinio ir teismo bendradarbiavimo komercinėse ir civilinėse bylose".

2 Kolizinių normų taikymas

2.1 Teisėjo pareiga savo iniciatyva taikyti kolizines normas

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 33 straipsnio 1 dalimi, nagrinėdami bylas, teismai vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, įstatymais, Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis, Vyriausybės nutarimais, kitais Lietuvos Respublikoje galiojančiais teisės aktais, kurie neprieštarauja įstatymams. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.10 straipsnio 1 dalimi, civiliniams santykiams užsienio teisė taikoma, kai tai numato Lietuvos Respublikos tarptautinės sutartys, šalių susitarimai ar Lietuvos Respublikos įstatymai.

2.2 Atgaliniai nukreipimai ir nukreipimai į trečiosios valstybės teisę (renvoi)

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.14 straipsniu, jeigu taikytina užsienio teisė numato atgalinį nukreipimą į Lietuvos Respublikos teisę, Lietuvos Respublikos teisė taikoma tik šio kodekso arba užsienio teisės numatytais atvejais. Jeigu taikytina užsienio teisė numato nukreipimą į trečiosios valstybės teisę, trečiosios valstybės teisė taikoma tik šio kodekso arba trečiosios valstybės teisės numatytais atvejais. Jeigu nustatant asmens civilinį teisinį statusą taikytina užsienio teisė nukreipia atgal į Lietuvos Respublikos teisę, taikoma Lietuvos Respublikos teisė. Šio taisyklės netaikomos, jeigu taikytiną teisę yra pasirinkusios sandorio šalys, taip pat nustatant sandorio formą taikytiną teisę ir nesutartinės prievolės taikytiną teisę. Jeigu pagal tarptautinės privatinės teisės normas turi būti taikoma tarptautinė sutartis (konvencija), atgalinių nukreipimų ir nukreipimo į trečiosios valstybės teisę klausimai sprendžiami pagal taikytinos tarptautinės sutarties (konvencijos) nuostatas.

2.3 Siejamojo veiksnio pasikeitimas

Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas bendros taisyklės šiuo klausimu nenustato.

2.4 Įprasto kolizinių normų taikymo išimtys

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.11 straipsniu, užsienio teisės normos netaikomos, jeigu jų taikymas prieštarautų Lietuvos Respublikos Konstitucijos bei kitų įstatymų įtvirtintai viešajai tvarkai. Tokiais atvejais taikomi Lietuvos Respublikos civiliniai įstatymai. Lietuvos Respublikos ar kitos valstybės, su kuria ginčas labiausiai susijęs, imperatyvios teisės normos taikomos nepaisant to, kad šalys savo susitarimu yra pasirinkusios kitokią užsienio teisę. Spręsdamas šiuos klausimus, teismas turi atsižvelgti į šių normų prigimtį, tikslus bei jų taikymo ar netaikymo pasekmes. Pagal šį kodeksą taikytina užsienio teisė gali būti netaikoma, jeigu atsižvelgiant į visas bylos aplinkybes ta teisė aiškiai nėra susijusi su byla ar jos dalimi, o su ja labiau yra susijusi kitos valstybės teisė. Ši taisyklė netaikoma, kai taikytina teisė pasirinkta sandorio šalių susitarimu.

2.5 Užsienio teisės nustatymas

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.12 straipsniu, Lietuvos Respublikos [tarptautinių sutarčių ar įstatymų](#) numatytais atvejais užsienio teisę taiko, aiškina bei jos turinį nustato teismas ex officio (savo iniciatyva). Jeigu užsienio teisės taikymą numato šalių susitarimas, visus su taikomos užsienio teisės turiniu susijusius įrodymus, atsižvelgdama į tos teisės oficialų aiškinimą, jos taikymo praktiką ir doktriną atitinkamoje užsienio valstybėje, pateikia ginčo šalis, kuri remiasi užsienio teise. Ginčo šalies prašymu teismas gali padėti jai surinkti informaciją apie taikytiną užsienio teisę. Jeigu teismui ar

ginčo šaliai, kuri remiasi užsienio teise, nepavyksta įvykdyti minėtų pareigų, taikoma Lietuvos Respublikos teisė. Išimtiniais atvejais, kai būtina imtis skubių laikinų asmens teisių ar jo turto apsaugos priemonių, kol bus nustatyta ginčui taikytina teisė ir jos turinys, teismas gali išspręsti neatidėliotinus klausimus taikydamas Lietuvos Respublikos teisę.

3 Kolizinės normos

3.1 Sutartinės prievolės ir teisiniai veiksmai

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.37 straipsniu, sutartinėms prievolėms taikoma prievolės šalių susitarimu pasirinkta teisė. Toks šalių susitarimas gali būti numatytas pagal šalių sudarytos sutarties sąlygas arba gali būti nustatomas pagal faktines bylos aplinkybes. Šalys savo susitarimu gali pasirinkti tam tikros valstybės teisę, kuri bus taikoma visai sutarčiai arba atskirai jos daliai ar atskiroms dalims. Šalys savo susitarimu bet kada gali pakeisti anksčiau pasirinktą sutartinei prievolei taikytiną teisę kita teise. Taikytinos teisės pakeitimas galioja atgaline tvarka, tačiau negali būti panaudotas prieš trečiuosius asmenis ir nepadaro sutarties negaliojančios. Aplinkybė, kad šalys susitarimu pasirinko sutarčiai taikytiną užsienio teisę, nėra pagrindas atsisakyti taikyti Lietuvos Respublikos ar kitos valstybės imperatyvias teisės normas, kurių šalys savo susitarimu negali pakeisti ar jų atsisakyti.

Jeigu šalys nepasirinko taikytinos teisės, taikoma valstybės, su kuria sutartinė prievolė yra labiausiai susijusi, teisė. Tokiu atveju preziumuojama, kad labiausiai su prievole pagal sutartį yra susijusi valstybė, kurios teritorijoje yra:

- 1) šalies, kuri turi įvykdyti pareigą, labiausiai būdingą tai sutarčiai, nuolatinė gyvenamoji vieta ar centrinė administracija. Jeigu prievolė yra labiau susijusi su prievolės šalies verslo vietos valstybės teise, taikoma verslo vietos valstybės teisė;
- 2) nekilnojamojo daikto buvimo vieta, kai sutarties dalykas yra teisė į nekilnojamąjį daiktą ar teisė naudoti nekilnojamąjį daiktą;
- 3) vežėjo pagrindinė verslo vieta vežimo sutarties sudarymo metu, jeigu toje pat valstybėje, kur yra vežėjo pagrindinė verslo vieta, buvo pakrauti kroviniai ar yra krovinio siuntėjo pagrindinė buveinė arba krovinio išsiuntimo vieta.

Pastaroji nuostata netaikoma, jeigu sutarčiai labiausiai būdingos pareigos įvykdymo vietos nustatyti negalima ir toje dalyje nustatytais prezumpcijomis negalima remtis, nes iš bylos aplinkybių matyti, kad sutartis yra labiau susijusi su kita valstybe.

Draudimo sutartims taikoma valstybės, kurios teritorijoje yra draudiko nuolatinė gyvenamoji ar verslo vieta, o nekilnojamojo daikto draudimo atveju – valstybės, kurios teritorijoje yra daiktas, teisė.

Arbitražiniam susitarimui taikoma teisė, reglamentuojanti pagrindinę sutartį, o jei ši negalioja, arbitražinio susitarimo sudarymo vietos teisė, o kai sudarymo vietos nustatyti neįmanoma, – arbitražo vietos valstybės teisė.

Sutartims, sudarytoms biržoje ar aukcione, taikoma biržos ar aukciono vietos valstybės teisė.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.39 straipsniu, šio kodekso 1.37 straipsnyje numatyta sutarties šalių teisė pasirinkti sutartinei prievolei taikytiną teisę neatima ir neriboja vartotojo teisės ginti savo interesus priemonėmis ir būdais, kuriuos nustato jo nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisė, jeigu:

- 1) vartojimo sutartis buvo sudaryta jo nuolatinės gyvenamosios vietos valstybėje pagal specialią ofertą ar reklamą toje šalyje;
- 2) vartotojas buvo kitos sutarties šalies paskatintas vykti į užsienio valstybę sudaryti sutarties;
- 3) kita šalis ar jos atstovas gavo užsakymą iš vartotojo šio nuolatinės gyvenamosios vietos valstybėje.

Jeigu vartojimo sutarties šalys nepasirinko taikytinos teisės, taikoma valstybės, kurioje yra vartotojo nuolatinė gyvenamoji vieta, teisė. Šio straipsnio nuostatos netaikomos vežimo sutartims, taip pat paslaugų sutartims, pagal kurias vartotojui paslaugos teikiamos tik kitoje valstybėje, o ne Lietuvos Respublikoje.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.38 straipsniu, sandorio formai taikytina teisė nustatoma pagal šio kodekso 1.37 straipsnio 1 dalies nuostatas. Jeigu sandorio šalys susitarimu nepasirinko taikytinos teisės, sandorio formai taikoma sandorio sudarymo vietos teisė. Skirtingose valstybėse esančių šalių sudaryta sutartis taip pat galioja, jeigu jos forma atitinka bent vienos iš tų valstybių tokio sandorio formai taikomus teisės reikalavimus. Sandorių, kurių dalykas yra nekilnojamas daiktas ar teisės į jį, forma turi atitikti nekilnojamojo daikto buvimo vietos valstybės teisės reikalavimus. Vartojimo sutarčių formai yra taikoma vartotojo nuolatinės gyvenamosios vietos teisė.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.40 straipsniu, įgaliojimo formai taikoma valstybės, kurioje jis išduotas, teisė. Įgaliojimo terminas, jeigu nenurodytas įgaliojime, taip pat atstovo teisės ir pareigos, atstovo ir atstovaujamojo tarpusavio atsakomybė bei jų atsakomybė tretiesiems asmenims yra nustatoma pagal valstybės, kurioje atstovas veikia, teisę.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.41 straipsniu, dovanojimo sutartims taikoma dovanotojo nuolatinės gyvenamosios ar verslo vietos valstybės teisė, išskyrus nekilnojamojo daikto dovanojimo sutartis, šioms sutartims taikoma nekilnojamojo daikto buvimo vietos teisė. Dovanojimo sutartis negali būti pripažinta negaliojančia, jeigu jos forma atitinka dovanojimo sutarties sudarymo vietos arba dovanotojo nuolatinės gyvenamosios ar verslo vietos valstybės teisės reikalavimus.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.42 straipsniu, su reikalavimo perleidimu ar skolos perkėlimu susijusiems santykiams taikoma šalių susitarimu pasirinkta teisė. Šalių pasirinkta teisė perleidžiant reikalavimą negali būti panaudota prieš skolininką, jeigu nebuvo gautas jo sutikimas dėl pasirinktos taikytinos teisės. Jeigu šalys nepasirinko taikytinos teisės, su reikalavimo perleidimu ir skolos perkėlimu susijusiems santykiams taikoma teisė, reglamentuojanti pagrindinę prievolę, dėl kurios atsirandantis reikalavimas (skola) yra perleidžiamas (perkeliamas). Reikalavimo perleidimo ar skolos perkėlimo formai taikoma reikalavimo perleidimui ar skolos perkėlimui taikytina teisė.

Taip pat taikomos Roma I reglamento taisyklės.

3.2 Nesutartinės prievolės

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.43 straipsniu, šalių teisės ir pareigos pagal prievoles, atsirandančias dėl padarytos žalos, nukentėjusiojo pasirinkimu nustatomos pagal valstybės, kurioje padarytas veiksmas ar buvo kitokių žalą sukėlusią aplinkybių, teisę arba pagal žalos atsiradimo vietos valstybės teisę. Jeigu veiksmo padarymo ar kitokių aplinkybių arba žalos atsiradimo vietos valstybės nustatyti neįmanoma, taikoma valstybės, su kuria yra labiausiai susijusi ta žalos atlyginimo byla, teisė. Po žalos padarymo šalys gali susitarti, kad žalos atlyginimui bus taikoma byla nagrinėjančio teismo vietos valstybės teisė. Jeigu abiejų šalių nuolatinė gyvenamoji vieta yra toje pat valstybėje, žalos atlyginimui taikoma šios valstybės teisė.

Prievolėms, atsirandančioms dėl netinkamos kokybės produktų padarytos žalos, taikoma žalos padarymo vietos valstybės teisė, jeigu šioje valstybėje yra nukentėjusiojo nuolatinė gyvenamoji vieta ar atsakingo už žalą asmens verslo vieta arba šioje valstybėje nukentėjusysis įsigijo produktą. Jeigu nukentėjusiojo nuolatinės gyvenamosios vietos valstybėje yra atsakingo už žalą asmens verslo vieta arba šioje valstybėje nukentėjusysis įsigijo produktą, tai taikoma nukentėjusiojo nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisė. Jeigu pagal šioje dalyje išvardytus kriterijus taikytinos teisės nustatyti negalima, taikoma atsakingo už žalą asmens verslo vietos valstybės teisė, išskyrus atvejus, kai ieškovas savo reikalavimą grindžia žalos padarymo vietos valstybės teise.

Remiantis prievolėms, atsirandančioms dėl žalos padarymo, taikytina teise nustatomos civilinės atsakomybės sąlygos, jos mastas, atsakingas asmuo, atleidimo nuo civilinės atsakomybės sąlygos.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.44 straipsniu, reikalavimams atlyginti žalą, padarytą eismo įvykiu, taikytina teisė nustatoma pagal 1971 m. gegužės 4 d. Hagos konvenciją dėl eismo įvykiams taikytinos teisės.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.45 straipsniu, reikalavimams atlyginti asmeninėms neturtinėms teisėms visuomenės informavimo priemonių veiksmams padarytą žalą taikoma nukentėjusiojo pasirinkimu nukentėjusiojo nuolatinės gyvenamosios ar verslo vietos arba žalos atsiradimo vietos valstybės teisė, arba žalą padariusio asmens nuolatinės gyvenamosios ar verslo vietos valstybės teisė. Replikai (paneigimui) taikoma valstybės, kurioje buvo paskelbta publikacija ar iš kurios buvo transliuojama radijo ar televizijos laida, teisė.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.46 straipsniu, reikalavimams atlyginti nesąžininga konkurencija padarytą žalą taikoma valstybės, kurios rinkoje atsirado nesąžiningos konkurencijos neigiamos pasekmės, teisė. Jeigu nesąžininga konkurencija pažeidė tik pavienio asmens interesus, taikoma valstybės, kurios teritorijoje yra nukentėjusiojo verslo vieta, teisė.

Taip pat taikomos Roma II reglamento taisyklės.

3.3 Asmens statusas ir su civiliniu statusu (vardu ir pavarde, gyvenamąja vieta ir teisnumu bei veiksnumu) susiję jo aspektai

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.15 straipsniu, užsienio piliečiai Lietuvos Respublikoje turi tokį patį civilinį teisnumą kaip ir Lietuvos Respublikos piliečiai. Šios taisyklės išimtis gali nustatyti Lietuvos Respublikos įstatymai. Užsienio piliečių gimimo ar mirties momentas nustatomas pagal valstybės, kurioje buvo nuolatinė jų gyvenamoji vieta (šio kodekso 2.12 straipsnis) gimimo ar mirties metu, teisę. Asmenys be pilietybės Lietuvos Respublikoje turi tokį patį civilinį teisnumą kaip ir Lietuvos Respublikos piliečiai. Šios taisyklės atskiras išimtis gali nustatyti Lietuvos Respublikos įstatymai. Asmenų be pilietybės gimimo ar mirties momentas nustatomas pagal valstybės, kurioje buvo nuolatinė jų gyvenamoji vieta gimimo ar mirties metu, teisę.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.16 straipsniu, užsienio piliečių ir asmenų be pilietybės civilinis veiksnumas nustatomas pagal valstybės, kurioje yra jų nuolatinė gyvenamoji vieta, teisę. Jeigu šie asmenys neturi nuolatinės gyvenamosios vietos arba ją nustatyti sunku, jų veiksnumas nustatomas pagal valstybės, kurios teritorijoje šie asmenys sudarė atitinkamą sandorį, teisę. Jeigu asmuo gyvena keliuose valstybėse, taikoma valstybės, su kuria asmuo labiausiai susijęs, teisė. Užsienio piliečiai ir asmenys be pilietybės, nuolat gyvenantys Lietuvos Respublikoje, pripažįstami neveiksniais tam tikrose srityse ar ribotai veiksniais tam tikrose srityse ar jiems teikiama pagalba priimant sprendimus Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka. Nuolatinės gyvenamosios vietos pakeitimas nedaro įtakos veiksnumui, jeigu veiksnumas jau buvo įgytas iki nuolatinės gyvenamosios vietos pakeitimo.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.17 straipsniu, asmuo negali remtis savo neveiksnumu pagal nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisę, jeigu pagal sandorio sudarymo vietos valstybės teisę jis buvo veiksnus, išskyrus atvejus, kai kita sandorio šalis žinojo arba turėjo žinoti apie to asmens neveiksnumą pagal jo nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisę. Šios nuostatos netaikomos šeimos ir paveldėjimo teisei, taip pat daiktinėms teisėms.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.18 straipsniu, užsienio piliečiai ir asmenys be pilietybės pripažįstami nežinia kur esančiais ir paskelbiami mirusiais pagal valstybės, kurios teritorijoje buvo paskutinė žinoma jų nuolatinė gyvenamoji vieta, teisę.

3.4 Tėvų ir vaikų santykių nustatymas, įskaitant įvaikinimą

3.4.1 Tėvų ir vaikų santykių nustatymas

Vaiko kilmė (tėvystės ar motinystės pripažinimas, nustatymas ar nuginklėjimas) nustatoma arba pagal valstybės, kurios piliečiu tapo vaikas gimdamas, arba pagal valstybės, pripažįstamos kaip vaiko nuolatinė gyvenamoji vieta jo gimimo momentu, arba pagal vieno iš vaiko tėvų nuolatinės gyvenamosios vietos ar valstybės, kurios piliečiu jis buvo vaiko gimimo momentu, teisę, atsižvelgiant į tai, kurios iš šių valstybių teisė yra palankesnė vaikui. Vaiko kilmės nustatymo pasekmės nustato vaiko nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisė. Vaiko tėvo (motinos) veiksnumas pripažįstant tėvystę (motinystę) nustatomas pagal valstybės, kurioje yra jo (jos) nuolatinė gyvenamoji vieta tėvystės (motinystės) pripažinimo metu, teisę. Tėvystės (motinystės) pripažinimo formai taikoma tėvystės (motinystės) pripažinimo vietos arba vaiko nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisė (Civilinio kodekso 1.31 straipsnis). Vaikų ir tėvų asmeniniams ir turiniams santykiams taikoma vaiko nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisė. Jeigu nė vienas iš vaiko tėvų neturi nuolatinės gyvenamosios vietos valstybėje, kurioje yra vaiko nuolatinė gyvenamoji vieta, o vaikas ir abu jo tėvai yra tos pačios valstybės piliečiai, taikoma valstybės, kurios piliečiai jie visi yra, teisė (Civilinio kodekso 1.32 straipsnis).

3.4.2 Įvaikinimas

Įvaikinimo santykiai nustatomi pagal vaiko nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisę. Jeigu yra aišku, kad įvaikinus pagal įvaikinamo vaiko nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisę įvaikinimas nebus pripažįstamas įtėvių (įtėvio) nuolatinės gyvenamosios vietos valstybėje ar valstybėje, kurios piliečiai jie (jis) yra, gali būti įvaikinama pagal šių valstybių teisę, jeigu tai nepakenks vaiko interesams. Jeigu neaišku, ar įvaikinimas bus pripažintas kitoje valstybėje, įvaikinti draudžiama. Įvaikio ir įtėvių bei jų giminaičių tarpusavio santykiams taikoma įtėvių (įtėvio) nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisė (Civilinio kodekso 1.33 straipsnis).

3.5 Santuoka, nesusituokusių poros (sugyventiniai), partnerystė, santuokos nutraukimas, gyvenimo skyrium patvirtinimas, išlaikymo prievolės

3.5.1 Santuoka

Santuokinį veiksnumą ir kitas santuokos sudarymo sąlygas nustato Lietuvos Respublikos teisė. Santuoka registruojama Lietuvos Respublikos civilinės metrikacijos įstaigose, jeigu bent vieno santuoką sudarančiųjų nuolatinė gyvenamoji vieta yra Lietuvoje arba bent vienas yra Lietuvos Respublikos pilietis santuokos sudarymo metu. Užsienio valstybių piliečių ir asmenų be pilietybės, neturinčių nuolatinės gyvenamosios vietos Lietuvos Respublikoje, santuokinis veiksnumas ir kitos santuokos sudarymo sąlygos gali būti nustatomos pagal abiejų norinčių tuoktis asmenų nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisę, jeigu sudaryta santuoka bus pripažįstama bent vieno norinčiojo tuoktis nuolatinės gyvenamosios vietos valstybėje. Užsienio valstybėje teisėtai sudaryta santuoka pripažįstama Lietuvos Respublikoje, išskyrus atvejus, kai abu sutuoktiniai, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta yra Lietuvos Respublikoje, santuoką sudarė užsienio valstybėje turėdami tikslą išvengti santuokos pripažinimo negaliojančia pagal Lietuvos Respublikos įstatymus (Civilinio kodekso 1.25 straipsnis). Santuokos sudarymo tvarka nustatoma pagal santuokos sudarymo vietos valstybės teisę. Santuoka taip pat pripažįstama galiojančia, jeigu jos sudarymo tvarka atitinka bent vieno sutuoktinio nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės arba valstybės, kurios pilietis jis buvo santuokos sudarymo metu, teisės reikalavimus (Civilinio kodekso 1.26 straipsnis). Sutuoktinių asmeniniams santykiams taikoma jų nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisė. Jeigu sutuoktinių nuolatinės gyvenamosios vietos yra skirtingose valstybėse, jų asmeniniams santykiams taikoma paskutinės jų bendros nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisė. Jeigu sutuoktiniai neturėjo bendros nuolatinės gyvenamosios vietos, taikoma valstybės, su kuria sutuoktinių asmeniniai santykiai yra glaudžiausiai susiję, teisė. Jeigu negalima nustatyti, su kuria valstybe sutuoktinių asmeniniai santykiai yra glaudžiausiai susiję, taikoma santuokos sudarymo vietos valstybės teisė (Civilinio kodekso 1.27 straipsnis).

3.5.2 Nesusituokusių poros (sugyventiniai) ir partnerystė

Nereguliuojama.

3.5.3 Santuokos nutraukimas ir gyvenimo skyrium patvirtinimas

Vadovaujantis Civilinio kodekso 1.29 straipsniu, gyvenimą skyrium (separaciją) ir santuokos nutraukimą nustato sutuoktinių nuolatinės gyvenamosios vietos teisė. Jeigu sutuoktiniai neturi bendros nuolatinės gyvenamosios vietos, taikoma paskutinės jų bendros nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisė, o kai tokios bendros vietos nėra, – bylą nagrinėjančio teismo valstybės teisė. Jeigu valstybės, kurios piliečiai yra abu sutuoktiniai, teisė draudžia nutraukti santuoką arba nustato specialias santuokos nutraukimo sąlygas, santuoka gali būti nutraukta pagal Lietuvos Respublikos įstatymus, kai vienas sutuoktinis taip pat yra ir Lietuvos Respublikos pilietis arba turi nuolatinę gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikoje.

Taip pat taikomos 2010 m. gruodžio 20 d. Tarybos reglamento (ES) Nr. 1259/2010, kuriuo įgyvendinamas tvirtesnis bendradarbiavimas santuokos nutraukimui ir gyvenimui skyrium taikytinos teisės srityje (Roma III reglamentas), taisyklės.

3.5.4 Išlaikymo prievolės

Šeimos narių tarpusavio išlaikymo (alimentiniams) santykiams taikytina teisė nustatoma pagal 1973 m. spalio 2 d. Hagos konvenciją dėl išlaikymo prievolės taikytinos teisės (Civilinio kodekso 1.36 straipsnis).

Taip pat taikomas 2007 m. lapkričio 23 d. Hagos protokolai dėl išlaikymo prievolės taikytinos teisės.

3.6 Sutuoktinių turto teisinis režimas

Vadovaujantis Civilinio kodekso 1.28 straipsniu, sutuoktinių turto teisinį statusą nustato jų nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisė. Jeigu sutuoktinių nuolatinės gyvenamosios vietos yra skirtingose valstybėse, taikoma valstybės, kurios piliečiai yra abu sutuoktiniai, teisė. Jeigu sutuoktiniai yra skirtingų valstybių piliečiai ir niekada neturėjo bendros nuolatinės gyvenamosios vietos, taikoma santuokos sudarymo vietos valstybės teisė. Sutuoktinių turto teisinį statusą pagal sutartis nustato sutuoktinių susitarimu pasirinktos valstybės teisė. Šiuo atveju sutuoktiniai gali pasirinkti valstybės, kurioje yra ar ateityje bus nuolatinė gyvenamoji vieta, teisę arba valstybės, kurioje buvo sudaryta santuoka ar kurios pilietis yra vienas sutuoktinis, teisę. Sutuoktinių susitarimas dėl taikytinos teisės galioja, jeigu jis atitinka jų pasirinktos valstybės arba susitarimo sudarymo vietos valstybės teisės reikalavimus. Susitarimu pasirinkta taikytina teisė gali būti panaudota prieš trečiuosius asmenis tik tuo atveju, jeigu tretieji asmenys šį faktą žinojo ar turėjo žinoti. Sutuoktinių susitarimu pasirinkta taikytina teisė gali būti panaudota sprendžiant ginčą, susijusį su daiktinėmis teisėmis į nekilnojamąjį daiktą, tik tais atvejais, kai buvo laikomasi nekilnojamojo daikto buvimo vietos valstybėje nustatytų šio turto ir daiktinių teisių į jį viešo registravimo reikalavimų. Sutuoktinių susitarimui dėl turto teisinio statuso pakeitimo taikoma tokio pakeitimo metu buvusios sutuoktinių nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisė. Jeigu sutuoktiniai turto teisinio statuso keitimo metu gyveno skirtingose valstybėse, taikoma paskutinės jų bendros nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisė arba, jos nesant, teisė, kuri nustato turtingus sutuoktinių santykius.

3.7 Testamentai ir paveldėjimas

Testatoriaus galėjimas sudaryti, pakeisti ar panaikinti testamentą nustatomas pagal testatoriaus nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisę. Jeigu asmuo nuolatinės gyvenamosios vietos neturėjo ar ją nustatyti neįmanoma, tai galėjimas sudaryti testamentą nustatomas pagal jo sudarymo vietos valstybės teisę (Civilinio kodekso 1.60 straipsnis). Testamento, jo pakeitimo ar panaikinimo formai taikoma šių aktų sudarymo vietos valstybės teisė. Testamentas, jo pakeitimas ar panaikinimas taip pat galioja, jeigu šių aktų forma atitinka testatoriaus nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisės reikalavimus arba valstybės, kurios pilietis testatorius buvo šių aktų sudarymo metu, arba jo gyvenamosios vietos valstybės šių aktų sudarymo ar mirties metu teisės reikalavimus. Testamentas dėl nekilnojamojo daikto, taip pat tokio testamento pakeitimas ar panaikinimas galioja, jeigu jų forma atitinka nekilnojamojo daikto buvimo vietos valstybės teisę (Civilinio kodekso 1.61 straipsnis). Vadovaujantis Civilinio kodekso 1.62 straipsniu, kitiems paveldėjimo teisės santykiams, išskyrus su nekilnojamųjų daiktų paveldėjimu susijusius, taikoma valstybės, kurios teritorijoje buvo nuolatinė palikėjo gyvenamoji vieta jo mirties momentu, teisė. Nekilnojamojo daikto paveldėjimo santykiams taikoma nekilnojamojo daikto buvimo vietos valstybės teisė. Jeigu palikimas atsirado po Lietuvos Respublikos piliečio mirties, tai nepaisant taikytinos teisės jo įpėdiniai, gyvenantys Lietuvos Respublikoje ir turintys teisę į privalomąją palikimo dalį, paveldi šią dalį pagal Lietuvos Respublikos teisę, išskyrus nekilnojamuosius daiktus. Jeigu pagal paveldėjimo santykiams taikytiną teisę turtas negali pereiti užsienio valstybei, kai kitų įpėdinių nėra, o turtas yra Lietuvoje, tai šis turtas pereina Lietuvos Respublikos nuosavybėn.

Taip pat taikomos 2012 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 650/2012 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų paveldėjimo klausimais pripažinimo ir vykdymo bei autentiškų dokumentų paveldėjimo klausimais priėmimo ir vykdymo bei dėl Europos paveldėjimo pažymėjimo sukūrimo taisyklės.

3.8 Nekilnojamojasis turtas

Vadovaujantis Civilinio kodekso 1.48 straipsniu, nuosavybės teisė ir kitos daiktinės teisės į nekilnojamąjį ir kilnojamąjį daiktą nustatomos pagal valstybės, kurioje buvo tas daiktas jo teisinės padėties pasikeitimo metu, teisę. Daiktas pripažįstamas nekilnojamoju ar kilnojamuoju pagal jo buvimo vietos valstybės teisę. Nuosavybės ir kitų daiktinių teisių oficialiai registracijai taikoma valstybės, kurioje yra daiktas jo registravimo metu, teisė. Nuosavybės teisė į nekilnojamąjį daiktą, kai yra įgyjamoji senatis, nustatoma pagal daikto buvimo vietos valstybės teisę.

3.9 Bankrotas

Paskutinis naujinimas: 22/05/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.